

В. В. Луць. – 2-е вид., перероб. і допов. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 576 с.

2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.

УДК 349.42(043.2)

Дмитрієв І. Ю., Савченко О. А., студенти,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Беззубов Д. О., к.ю.н., доцент

ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Фермерське господарство – особливий вид підприємницької діяльності громадян України, що полягає у виробництві, переробці та реалізації сільськогосподарської продукції з метою одержання прибутку. В сучасних умовах така форма аграрного господарювання потребує особливого правового захисту та підтримки з боку держави. Діяльність фермерських господарств сприяє кращій зайнятості селян і визначенню соціальних ефектів, збільшенню обсягів виробництва та розширенню асортименту сільськогосподарської продукції, раціональному використанню землі, матеріальних ресурсів та праці, активізації інноваційних процесів, скороченню витрат на одиницю сільськогосподарської продукції, зростанню надходжень до бюджету тощо. Для фермерів і суспільства важливо, щоб зазначені та інші ефекти виникали постійно у часі, а також зростали.

На сучасному етапі розвитку це вимагає пріоритетного формування різних категорій господарств, власники яких проживають у сільській місцевості, поєднують право на землю із працею на ній, а також власні економічні інтереси з соціальною відповідальністю перед громадою. Сталий розвиток підприємства помилково трактувати виходячи з ознаки незмінності стану об'єкта чи явища. Розвиток підприємства – це процес, який слід розглядати у довготривалому періоді. Сталий розвиток фермерських господарств слід розглядати як процес відтворення їх виробництва, ресурсів, капіталу та економічних відносин, що у тривалому періоді забезпечує конкурентоздатність їх продукції, активну операційну, інвестиційну та інші види діяльності, а також досягнення умов ефективності. Виходячи з вищезазначеного основною метою забезпечення сталого розвитку фермерського господарства у перспективі має бути максимально можливе вирішення невідкладних стратегічних завдань господарства з мінімальними витратами залучених для цього ресурсів.

Стратегія сталого розвитку необхідна будь-якому фермерському

господарству, яке прагне досягти успіху, для того щоб визначити, в якому напрямку воно буде розвиватись. По своїй суті, вибір стратегії для фермерського господарства означає, що з усіх можливих шляхів розвитку і способів дії, що відкриваються перед господарством воно обирає конкретний напрямок.

Основними стратегічними цілями розвитку фермерських господарств з врахуванням мети можуть бути:

- забезпечення сталого фермерського господарства. Основна мета полягає у відтворенні виробництва і збуту продукції, ресурсів, капіталу, зниження витрат виробництва, посилення ринкової конкурентоспроможності, визначення розмірів капіталовкладень і їх напрямків;

- розробка нових напрямів розвитку, мета якої полягає у розробці структурної політики, впровадження нової технології, розвиток інформаційних систем;

- забезпечення оптимальної рентабельності – визначається обсягом реалізації, рівнем і нормою прибутку на вкладений капітал чи активи фермерського господарства, а також темпами щорічного приросту обсягів реалізації і прибутку, структурою капіталу, ціною.

Досягнення фермерськими господарствами поставлених цілей обумовлює необхідність використання технологічних, організаційних і економічних важелів та інструментів, здійсненням операційної, фінансової, інвестиційної, соціальної, екологічної політики. Проблема відтворення основного капіталу є ключовою для забезпечення сталого розвитку фермерських господарств. Для забезпечення кругообігу основного капіталу в належному стані необхідні значні фінансові та інші ресурси. Саме тому, таким важливим моментом в управлінні процесом основного капіталу фермерського господарства, є вибір оптимальних джерел фінансування цього процесу.

Джерела фінансування відтворення основного капіталу для фермерських господарств:

- власні, які включають власні запаси сім'ї фермера, доходи від діяльності фермерського господарства (нерозподілений прибуток фермера, віддача в оренду частини майна), погашення довготермінових фінансових вкладень, іммобілізований в інвестиції зайвий оборотний капітал, додатковий капітал, резервний капітал;

- позичкові: банківський кредит, цільовий державний кредит, податковий інвестиційний кредит;

- залучені: безвідшкодоване цільове фінансування, кредитна заборгованість.

Нині одним з найважливіших завдань фермерських господарств є фінансове забезпечення процесу відтворення основних засобів, які у більшості господарств зношені і потребують оновлення.

При формуванні необхідної структури джерел фінансування заходів з відтворення основних засобів важливе значення відіграє система чинників, що характеризуються темпами зростання реалізації готової продукції, структурою активів підприємства та їхнім технічним станом, станом ринку основного капіталу, політикою комерційних банків щодо відсотків за користування кредитами.

На динаміку розвитку сільського господарства, зокрема фермерських господарств, у перспективі вагомий вплив буде мати характер інноваційних процесів. Інновації фермерських господарств у перспективі дозволяють їм впровадити в господарську практику результати досліджень і розробок у вигляді нових сортів рослин, порід та видів тварин і птиці, нових або поліпшених продуктів харчування, матеріалів, нових технологій у рослинництві, матеріалів, нових технологій у тваринництві й переробній промисловості, нових добрив і засобів захисту рослин та тварин, нових методів профілактики й лікування тварин і праці, нових форм організації й управління різними сферами економіки, що дають змогу підвищити ефективність аграрного виробництва.

Інструментом та механізмом, який здешевлює доступ до інновацій є співпраця фермерських господарств з науково-дослідними установами.

Агроінновація є кінцевим результатом впровадження новації у галузі сільського господарства (сортів рослин, порід тварин, засобів захисту рослин або тварин, технологій вирощування тощо), який призвів до отримання економічного, соціального, екологічного та інших видів ефекту.

Біокліматичний потенціал України в цілому дає можливість вирощувати основні види сільськогосподарських культур. Впровадження розроблених на принципах адаптивного рослинництва технологій вирощування сучасних сортів є суттєвим засобом збільшення виробництва продукції рослинництва.

Сорт рослин є найважливішою складовою інноваційного розвитку сільського господарства. Особливості сорту визначають не лише його продуктивність, а й технологію, якісні характеристики продукції, а врешті-решт і економічні показники. Тому вирощування культури високоякісного насіння та садивного матеріалу є важливим фактором розвитку сільського господарства та першоджерелом економічного зростання рослинницької галузі.

Фермерським господарствам доцільно використовувати також досягнення біотехнології, які відкривають широкі можливості для підвищення потенційної продуктивності рослин і тварин. Внесок біотехнології в рослинництво полягає в полегшенні традиційних методів селекції рослин, розробці нових технологій, які дозволяють підвищити ефективність сільськогосподарського виробництва.

Особливо важливо у стратегічній перспективі фермерським господарствам використовувати ем-технології. Завдяки їх використанню досягається екологічно безпечне та економічно ефективно виробництво продуктів харчування високої якості при дбайливому використанні природних ресурсів.

Наявність у фермерських господарств стратегій є свідченням того, що вони у довгостроковому періоді здатні забезпечити свій сталий розвиток. Приймаючи будь-яке стратегічне рішення фермерські господарства мають оцінити і раціонально використати свої ресурси, зокрема: власні, позичкові та залучені.

Рішення щодо цілей та завдань нерозривно пов'язані з рівнем фінансових досягнень фермерських господарств та їх розміром. З метою удосконалення розвитку фермерських господарств у стратегічній перспективі слід передбачати впровадження співпрацю з науково-дослідними установами, вкладання інвестицій у знання, впровадження нових сортів рослин, порід та видів тварин і птиці.

Література

1. Олексієнко А. Формування інвестиційної стратегії при впровадженні органічного землеробства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.confagri.at.ua/.../29-1-0-1372>.

2. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-p#n7>.

3. Стратегічні напрями розвитку підприємництва і кооперації в сільському господарстві / за ред. М. Й. Маліка. – К.: ННЦ ІАЕ, 2013. – 50 с.

УДК 346.1(043.2)

Заровний І. В., Усик Д. С., студенти,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Беззубов Д. О., к.ю.н., доцент

ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ ТА БІЗНЕСУ В АГРАРНІЙ СФЕРІ УКРАЇНИ

Розвиток аграрного сектору в ринковому середовищі залежить від формування ефективних взаємовідносин у системі держава-бізнес, цілями яких мають бути як забезпечення продовольчої безпеки, нарощування експортного потенціалу, наповнення Державного бюджету країни, збереження та створення нових робочих місць, так і впровадження підприємницьких ініціатив аграріїв.

Основні засади здійснення підприємницької діяльності в аграрній